

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**



Факультет філології

Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР

Освітня програма «Чеська мова і література»

Спеціалізація: 035 Філологія :: 035.033 слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – чеська.

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29.08.2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Слов'янський фольклор
Викладач	Кандидат філологічних наук, доцент Тереховська Олена Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-44
Е-mail викладача	olena.terekhovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/e416547ebbf607611
Консультації	Щосереди: 15.10-16.30 (404 ауд)

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Слов'янський фольклор» входить до блоку нормативних дисциплін. Цей курс покликаний формувати народнопоетичний світогляд філолога і передбачає вивчення слов'янської міфології як первісного етапу побутування і розвитку фольклору, жанрів усної народної творчості слов'ян в аспекті їх еволюції і генетичного зв'язку, вивчення народного побуту, звичаїв і традицій через жанрове розмаїття творів слов'янського фольклору в їх історичному розвитку. У слов'янській народній поезії відобразилися і важливі історичні події, і, зрозуміло, народне ставлення до них, тому, окрім пізнавального, слов'янський фольклор має неабияке виховне і естетичне значення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Простежити поетапне становлення духовного середовища слов'янських народів; з'ясувати роль усної народної творчості у формуванні ментальних і світоглядних засад слов'ян; дослідити витоки формування слов'янського фольклору, з'ясувати суспільно-історичні події, що знайшли відбиток у творах слов'янського фольклору, проаналізувати особливості фольклорних жанрів різних слов'янських народів на певних історичних етапах розвитку, показати взаємозв'язок слов'янського фольклору із літературою.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та Форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та теоретичних основ.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку чеської літератури від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 21. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 годин
Семінарські заняття	18 годин
Самостійна робота	60 годин

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс(рік навчання)	Нормативний/вибірковий
I	035 Філологія :: 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська.	I	Нормативний

Тема	Кількість годин		
	Лекція	Сем.зан яття	Сам. робота
Визначення фольклору. Слов'янський фольклор. Жанровий склад слов'янського фольклору.	2		

Фольклор і фольклористика. Слов'янський фольклор: визначення поняття, специфіка. Школи і напрями слов'янської фольклористики, її мета і завдання		2	6
Обряд і обрядова поезія. Календарна обрядова поезія: зимовий, весняний, літній та осінній цикли у розмаїтті жанрів слов'янського фольклору.	2		
Сімейно-побутова обрядова поезія. Родильний обряд та його поезія. Весільний обряд та його поезія. Поховальний обряд і голосіння.		2	6
Прозові жанри слов'янського фольклору. Перекази та легенди.	2		
Казки слов'янських народів. Проблема класифікації казок. Походження казок. Поетика казок. Казки про тварин.		2	6
Чарівні казки. Фантастика у чарівних казках. Сюжетний склад чарівних казок слов'янських народів. Соціально-побутові казки.		2	6
Прислів'я слов'ян. Ідейно-тематичний склад. Поетика. Порівняльна характеристика. Морально-виховне та художньо-естетичне значення.		2	6
Віршовані епічні жанри. Героїчний епос (билини, юнацькі пісні)	2		
Віршовані епічні жанри. Гайдуцькі пісні. Думи. Історичні пісні. Балади.		2	6
Ліричні жанри. Пісні соціального змісту. Побутові пісні. Малі ліричні жанри.		2	6
Народний театр і драма. Ідейно-тематичний склад. Соціальний конфлікт у народній драмі. Історико-патріотична тематика у народній драмі.	2		
Визначення народного театру. Ряження. Ігри. Вертеп. Засоби сценічного узагальнення образів у народному театрі. Особливості мови персонажів народної драми.		2	6
Загально-фольклорні явища в слов'янській усній народній поетичній творчості. Значення фольклору слов'ян. Фольклор і література.	2		
Контрольна (тестова) робота за всіма темами лекційних і практичних занять		2	12
УСЬОГО:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання проводиться за стобальною системою, з якої 50 балів студент набирає протягом семестру, а 50 балів відводиться на іспит відповідно ПОЛОЖЕННЯ про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття, 10 балів контрольна робота, 10 балів самостійна робота, 50 балів іспит
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне і емпірично верифіковане висвітлення питання пропонованого для письмової роботи.
Семінарські заняття	Відповідь оцінюється за 10-ти бальною системою. Максимальна кількість 30 балів
Умови допуску до підсумкового	Виконання усіх запланованих форм навчальної роботи, які підлягають поточному та контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів допуску до іспиту 25 б. відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу» в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю № 1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту вже за відомістю № 2 (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль: іспит. Форма іспиту - комбінована Здобувачеві пропонується вибрати екзаменаційний білет із двома теоретичними питаннями (20 балів) і пройти тестування на платформі d-learn (30 балів).

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положень: 1 [https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-в-Прикарпатському-національному-університеті-імені Василя-Стефаника.pdf](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-в-Прикарпатському-національному-університеті-імені-Василя-Стефаника.pdf) і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є неприпустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.](#)

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.](#) Здобувачі освіти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, підняти бал, отриманий на занятті, а також отримати

роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком регламентується [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Здобувачі освіти самостійно опрацьовують матеріал, виконують, згідно прописаного графіку завдання індивідуального плану, за потреби отримують консультацію від викладача у консультаційні години.

Неформальна освіта. Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни. Здобувач освіти, який не набрав 50 балів завідомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література:

1. Казанова О. В. Усна народна творчість : метод. вказівки до курсу «Усна народна творчість» для студентів I курсу денного відділення філол. ф-ту першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 035 Філологія спеціалізації «Українська мова та література» / О. В. Казанова. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 49 с.
2. Івановська Олена. Український фольклор: семантика і прагматика традиційних смислів. Підручник. Київ: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012. 336 с.
3. Руснак І. Є. Український фольклор : навч. посіб. / І. Є. Руснак. К. : ВЦ "Академія", 2012. 304 с. (Серія "Альма-матер")
4. Давидюк Віктор. Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі). Видання друге, виправлене й перероблене. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2010. 448 с.
5. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник. К., 2001.
6. Грицай М.С., Бойко В.Г., Дунаєвська Л.Ф. Українська народно-поетична творчість. К., 1983.
7. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. К., 1992.
8. Балашок В. Обряди ініціації українців та давніх слов'ян. Львів; Нью-Йорк, 1998. 216 с.
9. Вже весна воскресла. Гаївки. Тернопіль: Чумацький шлях, 1992. 98 с.
10. Дей О. І. Українські колядки і щедрівки в дослідженнях слов'янських вчених // О. І. Дей. Сторінки з історії української фольклористики. К.: Наук. думка, 1975. С. 220-234.
11. Закувала зозуленька: Антологія української народної поетичної творчості / Вступ. ст., упоряд. Та примітки Н. С. Шумади. К., 1998. С. 24-25.
12. Жнивварські пісні / Упоряд. Та вступ. ст.. Ю. Крутя. К., 1971. 271 с.
13. Золотослов: Поетичний космос Давньої Русі / Упоряд., передм. та пер. М. Москаленка. К., 1988. 292 с.
14. Коваль-Фучило, І. Ринцівки – українське Великодне колядування (у контексті польського "дингуса-шмігуса" і білоруських волочобних пісень) /І. Коваль-Фучило // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу [Текст]: збірка наукових праць. Матеріали міжнародної наукової конференції "Одеські етнографічні читання". Одеса, 2011. С. 151-160.
15. Календарно-обрядові пісні. К., 1987. 392 с.
16. Климець Ю. Д. Купальська обрядовість на Україні. К., 1990. 142 с.
17. Колядки і щедрівки / Упоряд., вступ. ст. і примітки С. Глушка. К., 1991. 239 с.
18. Круть Ю.З. Хліборобська обрядова поезія слов'ян. К., 1973.
19. Кутельмах К. М. Календарна обрядовість // Гуцільщина: Історико-етнографічне дослідження. К., 1987. С. 286-302.
20. Скуратівський В. Дідух: Свята українського народу. К.: Освіта, 1995. 272 с.
21. Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. К., 1993. 207 с.

22. Давидюк В. Українська міфологічна легенда. Львів, 1992.
23. Виклади давньослов'янських легенд, або міфологія, укладена Я. Ф. Головацьким. К.: Довіра, 1991. 96 с.
24. Войтович В. Сокіл-Род. Легенди та міфи стародавніх українців. Рівне: Оріана, 1997. 332 с.
25. Легенди Карпат / Упоряд., заг. ред. Г. І. Ігнатовича; Післясл. П. В. Лінтура. Ужгород, 1968. 304 с.
26. Єрушевич, Г. Мудрість східних слов'ян / Г. Єрушевич, Я. Мельник // Мудрість східних слов'ян: досвід логіко-пареміологічного збірника. (Навчально-метод. посіб.) / Г.Єрушевич, Я.Мельник. Ів.-Франківськ, 2002. С.5-60.
27. Українські перекази. К.: Довіра, 1992. 134 с.
28. Бріцина О. Світ мрій і сподівань // Соціально-побутова казка. К.: Дніпро, 1987. С. 5-16.
29. Дідо-всевідо: Закарпатські народні казки у записах П. В. Лінтура. Ужгород: Карпати, 1969. 239 с.
30. Дунаєвська Л. Ф. Українська народна казка. К.: Вища школа, 1987. 127 с.
31. Гароня-Радованац С. Мотив змії-нареченого в сербській усній поезії / С. Гароня-Радованац // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 50-54.
32. Герої казок, міфів, билин, персонажі фольклору; чарівні речі та місця //Слов'янський світ [Текст]: ілюстрований словник-довідник міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їхніх відлунь у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інш. народ. /Упорядник О.А.Кононенко. К., 2008. С.616-645.
33. Калинова сопілка: Антологія української народної прозової творчості. К., 1988. С. 34-246.
34. Карпенко, С. Проблематика досліджень української народної казки у вимірі слов'янських культур /С. Карпенко // Міфологія і фольклор. 2013. № 2-3. С. 61-69.
35. Колесса Ф. Українська усна словесність. Едмонтон, 1983. С. 114-136.
36. Соціально-побутова казка / Передм. О. Бріциної. К.: Дніпро, 1987. 382 с.
37. Чарівна квітка: Українські народні казки з-над Дністра / Запис. та упоряд. М. Зінчук. К., 1986. 303 с.
38. Чумарна М. Мандрівка в українську казку; приказкове коло. Львів: Каменяр, 1994. 79 с.

Розробник: к. ф. н., доцент Тереховська О. В.